

Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 24.02.1995, sp. zn. 4 Cdo 42/94, ECLI:CZ:VSPH:1995:4.CDO.42.1994.1

Číslo: 6/1997

Právní věta: V ustanovení § 82 odst. 1 o.s.ř. není stanoveno, u kterého soudu má být žaloba podána. Proto k zahájení občanského soudního řízení (které má za následek i stavem běhu promlčecích lhůt) dochází dnem podání žaloby i u místně a věcně nepřislušného soudu, a to i když takový soud byl jen žalobcem požádán o "doručení žaloby" místně nebo včetně příslušnému soudu.

Soud: Vrchní soud v Praze

Datum rozhodnutí: 24.02.1995

Spisová značka: 4 Cdo 42/94

Číslo rozhodnutí: 6

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Řízení před soudem, Zahájení řízení soudního

Předpisy: 99/1963 Sb. § 82 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce jako bývalý vlastník a podílový spoluvlastník nemovitostí označených v žalobě se domáhal, aby žalovanému podniku bylo uloženo uzavřít s ním dohodu o vydání těchto nemovitostí a v této souvislosti pouze obecně odkázal na zákon č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích. K odnětí žalobcova vlastnického práva k těmto nemovitostem došlo podle tvrzení uvedeného v žalobě na podkladě tzv. konfiskačních výměrů v konfiskačním řízení podle dekretu prezidenta republiky č. 108/1945 Sb. a prováděcí směrnice č. 401/1946 Úředního listu.

Žalovaný podnik navrhoval zamítnutí žaloby s odůvodněním, že se stát nestal vlastníkem těchto nemovitostí až po 25. 2. 1948, jak to předpokládá zákon č. 87/1991 Sb., a že k 1. 4. 1991 neměl žalovaný v držbě všechny požadované nemovitosti.

O k r e s n í s o u d v Děčíně rozsudkem žalobu zamítl a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení. Vyšel přitom ze zjištění, že žaloba mu byla jako místně příslušnému soudu doručena až dne 3. 4. 1992, tedy po marném uplynutí jednorochní lhůty, uvedené v § 5 odst. 4 zákona č. 87/1991 Sb. Žalobce totiž žalobu adresoval Okresnímu soudu v Děčíně, tedy soudu místně příslušnému, avšak o její doručení tomuto soudu požádal dne 31. 3. 1992 Okresní soud v Hradci Králové, jemuž ji osobně v tento den předal právě za tímto účelem. Žalobce tedy žalobu u Okresního soudu v Hradci Králové nepodal, ale poslední den výše uvedené lhůty (dne 31. 3. 1992) pouze předal k doručení místně příslušnému Okresnímu soudu v Děčíně, jemuž byla doručena dne 3. 4. 1992.

K odvolání žalobce K r a j s k ý s o u d v Ústí nad Labem svým rozsudkem potvrdil rozsudek soudu prvního stupně; dále rozhodl o nákladech odvolacího řízení a připustil dovolání proti tomuto rozsudku. Odvolací soud se v celém rozsahu ztotožnil se skutkovými i právními závěry soudu prvního stupně.

Proti rozsudku odvolacího soudu podal žalobce dovolání. Jako dovolací důvod uplatňoval to, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (§ 241 odst. 2 písm. d/ o.s.ř.). Tento dovolací důvod spatřoval v nesprávném právním závěru soudů obou stupňů o opožděně podané žalobě. Žalobce v dovolání vychází z toho, že soudy tvoří jednotnou soustavu a je tedy podle jeho názoru nerozhodné, u kterého z nich byla žaloba v zákonné lhůtě, konkrétně dne 31. 3. 1992, podána. Navíc, na rozdíl od právního názoru vysloveného v rozhodnutí soudů obou stupňů, má žalobce za to, že lhůta uvedená v § 5 odst. 4 zákona č. 87/1991 Sb. není lhůtou propadnou. Měl-li by zákonodárce v úmyslu zakotvit uvedenou lhůtu jako propadnou, použil by jistě k vyjádření tohoto záměru obdobné formulace jako v ustanovení § 5 odst. 2 zákona č. 87/1991 Sb.

Žalovaný se k dovolání nevyjádřil.

V r c h n í s o u d v Praze svým rozsudkem zrušil rozhodnutí soudu prvního stupně i odvolacího soudu a věc vrátil Okresnímu soudu v Děčíně k dalšímu řízení a k novému rozhodnutí.

Z odůvodnění:

Odvolací soud ve výroku svého potvrzujícího rozsudku podle ustanovení § 238 odst. 2 písm. a) o.s.ř. vyslovil, že je dovolání přípustné, což odůvodnil tím, že ve vztahu k právnímu posouzení otázky opožděnosti při podání žaloby jde o problematiku zásadního právního významu.

Důvod dovolání žalobce (posouzení otázky opožděnosti podání žaloby) vycházel z vymezení přípustnosti dovolání odvolacím soudem a měl tak základ v tvrzení, že napadený rozsudek spočíval na nesprávném právním posouzení věci (§ 241 odst. 2 písm. d/ o.s.ř.).

Posoudit, zda byl napadený rozsudek odvolacího soudu se zřetelem k dovolacímu důvodu podle ustanovení § 241 odst. 2 písm. d) o.s.ř. správný, znamená přezkoumat závěr odvolacího soudu o opožděnosti podané žaloby vzhledem ke lhůtě zakotvené v § 5 odst. 4 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích, neboť dovolací soud je oprávněn v daném případě řešit jen odvolacím soudem vymezenou právní otázku.

Odvolací soud při posouzení otázky opožděnosti podání žaloby vycházel, stejně jako soud prvního stupně, ze závěru, že žalobce podal žalobu u Okresního soudu v Hradci Králové dne 31. 3. 1992, tedy v zákonné lhůtě uvedené v ustanovení § 5 odst. 4 zákona č. 87/1991 Sb. Tento soud však pouze pověřil k doručení žaloby Okresnímu soudu v Děčíně jako obecnému soudu žalovaného, jemuž však žaloba došla až dne 3. 4. 1992, tj. po uplynutí lhůty výše uvedené.

Podle ustanovení § 82 odst. 1 o.s.ř. je řízení zahájeno dnem, kdy došel soudu návrh na jeho zahájení nebo kdy bylo vydáno usnesení, podle něhož se řízení zahajuje bez návrhu. V této věci nejde o řízení, jež by mohlo být zahájeno způsobem předpokládaným v ustanovení § 81 odst. 1 o.s.ř., tedy bez žaloby. Lze proto uzavřít, že toto řízení může být u soudu zahájeno pouze podáním žaloby (§ 82 odst. 1 o.s.ř.). Přitom žalobou se rozumí podání obsahující náležitosti podle ustanovení § 42 odst. 4 a § 79 odst. 1 o.s.ř. a lze ji u soudu uplatnit způsoby uvedenými v ustanovení § 42 odst. 1, 2, 3 o.s.ř. Na rozdíl od odvolání či dovolání (viz § 204 odst. 1 a § 240 odst. 1 o.s.ř.) však zákon v ustanovení § 82 odst. 1 o.s.ř. nestanoví, u kterého soudu má být žaloba podána. Z tohoto zákonného ustanovení pouze vyplývá, že podáním žaloby u soudu je zahájeno řízení a zahájení řízení má vedle účinků procesních i účinky hmotněprávní v podobě stavení běhu promlčecích a prekluzivních lhůt. Zákon

tedy v ustanovení § 82 odst. 1 o.s.ř. uvádí jen okamžik zahájení řízení u soudu; otázka místní příslušnosti soudu k projednání věci je pak řešena v § 84 a násl. o.s.ř. Má-li soud, u něhož byla žaloba podána, za to, že k jejímu projednání z hledisek uvedených v ustanovení § 84 a násl. o.s.ř. není místně příslušný, má postupovat v zákoně pro tento případ stanoveným postupem (§ 105 o.s.ř. v souvislosti s ustanovením § 11 o.s.ř.). Z citovaných zákonných ustanovení tedy jednoznačně vyplývá závěr, že řízení se u soudu, bez ohledu na jeho místní příslušnost (§ 84 a násl. o.s.ř.), zahajuje v tomto případě podáním žaloby a toto podání žaloby, tedy zahájení řízení u soudu, má v oblasti hmotného práva za následek i stavení běhu promlčecích a prekluzivních lhůt. Je-li soud, u něhož byla žaloba podána, místně nepřislušný k jejímu projednání, může procesními prostředky (§ 105 o.s.ř. v souvislosti s § 11 o.s.ř.) docílit toho, aby se u něj o této žalobě nejednalo; to nic nemění na závěru, že řízení u soudu jako takového je s popsány hmotněprávními i procesními důsledky již zahájeno.

Byla-li tedy v dané věci žaloba podána u Okresního soudu v Hradci Králové dne 31. 3. 1992, bylo dne 31. 3. 1992 zahájeno řízení o této žalobě u soudu i s účinky v podobě stavení běhu příslušných hmotněprávních lhůt. Žaloba byla tedy u soudu podána, řízení o ní bylo zahájeno 31. 3. 1992, tedy včas. V této souvislosti je nerozhodné, kdy byla žaloba „postoupena k dalšímu řízení“ Okresnímu soudu v Děčíně.

Byla-li žaloba u soudu podána ve lhůtě podle ustanovení § 5 odst. 4 zákona č. 87/1991 Sb., je nadbytečné zabývat se povahou této lhůty.

Ze všech výše uvedených důvodů vyplývá, že soudy obou stupňů nesprávně právně posoudily otázku opožděnosti podání žaloby u soudu. Proto dovolací soud zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů, neboť také rozhodnutí soudu prvního stupně trpí stejnou vadou jako rozhodnutí odvolacího soudu. Zároveň byla věc vrácena k dalšímu řízení soudu prvního stupně (§ 243b odst. 1 a 2 o.s.ř.).

Právní názor vyslovený v tomto rozsudku je závazný. V novém rozhodnutí rozhodne soud nejen o nákladech dalšího řízení a dovolacího řízení, ale i o nákladech řízení původního (§ 243d odst. 1 o.s.ř.).